

Η ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΗΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΩΣ ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΗ

ΤΟΥ Κ. Θ. ΣΥΝΑΔΙΝΟΥ

Η ΠΡΩΤΗ, ΠΡΟ 100 ΧΡΟΝΩΝ, ΠΑΡΑΣΤΑΣΙΣ ΜΕΛΟΔΡΑΜΑΤΟΣ ΣΤΑΣ ΑΘΗΝΑΣ

(Έγγραφο για το Πρωτοχρονιάτικο «Μπουκέτο»)

ΗΝ 1ην Δεκεμβρίου λήξαντες έτους συνελη-
ρόθησαν έκατον χρόνια από την ημέρα που
ή πρωτεύουσα της Έλλάδος μετεφέρθη από
το Ναύπλιο στας Άθήνας, μετά πάροδον δέ
όλιγίστου χρόνου συμπληρώνονται και τά
έκατον χρόνια από την ημέραν που για πρώτη
φορά παροστάθη μελόδραμα στην Έλλάδα.
Όχι βέβαια έλληνικά μελόδραμα, γιατί ο
πρώτος έλληνικός μελοδραματικός θίασος έ-
καμη την εμφάνισιν του στας Άθήνας στις 22
Δεκεμβρίου του 1888, άλλα έξνο και από έξο-
νους άς τους ποιμε καλλιτέχνες.

Έταμε πώς στην 1η Δεκεμβρίου 1884 αί
Άθήνα άνεκροήχησαν πρωτεύουσα της Έλ-
λάδος. Τί ήσαν τότε αί Άθήνα ; Ένα μί-
κρον πόλιν, έξ άπορήθης της μελετωμένης άκμής μεταφοράς της
πρωτεύουσας της Άθήνας. Έγασρε τά έξης για την νέαν πρωτεύουσαν :

«Οι σύγχρονοι Άθηναίοι δεν έχουν μηδ' ένα δρόμον, διά
του οποίου να κοινωνούν. Τά έρείπια είναι πλήρη ακαθαρσιών,
αί όποια όποτρομένη κίνωπα, σκίπταν όνομαζομένην, σω-
πνήρ άπισκεπτομένην δίλους τούς θαλάμους της έφήβου κό-
ρης καθώς και του θδουτούς γέροντους.»

Άρ' έτέρου ό Edgar Quinet, που έπισκεπήθη το 1829 τάς Άθήνας,
κάμη την έξης σύντομη, άλλα χαρακτηριστική, περιγραφή αυτής :
«Ήδυνάμην να πιστεύσω ότι άφικόμενη εις Άθήνας την επαύ-
ριον του έμπρησμού του Ξέρρου ή τών σφαγών του Σύλλα.
Τό βλέμμα, έπιπόνησ πλανώμενον επί έδσφορος κεκαυμένου
όπου του έμπρησμού, επί κατεριπαγωμένων οικοδομών, επί κα-
λυθοσπιτιών από κλάδους πεύκης, άναζητεί προς άνάπαυσιν
τους στύλους και τούς τοίχους της άρχαϊότητας.»

Όριαν έπίσης εικόνα τών Άθηνών της έποχής εκείνης, σέ λίγες
γραμμές, δίνει ό Γάλλος Thomas Abbet Grasset,
που έμενε τόν Παρίσι :

«Εις τόν τόπον της ώραιας δημοκρατίας
— Έγασρε ό Grasset — ήτις εκυάρχησε
ποτέ ένός μεγάλου τμήματος του άρχαίου
κόσμου, άπλοῦται σήμερον πενήχρ άπολί-
χην, μαύρη από τούς καπνούς, σωπήλη,
ώς φύλαξ μνημείων, μέ στενούς και άσυμ-
μέτρους δρομίσκουσ.»

Στην αυτή έπιστολή του ό Grasset δίνει ώ-
ριαν εικόνα και της τότε κοινωνίας τών Άθηνών.
«Η κοινωνία τών Άθηνών — Έγασρε —
άραία και όλίγη, είναι ούχ ήττον ευδέρ-
στος. Την έσπέραν παρά τόν κ. Ζεβριέ (1)
συνέρχεται έκλεκτή μερίς έντοπιών και
ξένων, αί θυγάτηρ του κ. Ρουέν (2), του
αειμήστου συμπατριώτου μας, ό κ. Στό-
κμαν, ό Γερμανός άρχαιολόγος ό περρε-
δημών ένταυθα, ό Νομάρχος Άργολίδος
κ. Ζωγράφος, εύφυης και δραστήριος ά-
νήρ, αί θυγατέρες του κ. Άργυροπούλου,
νεαρά Κρησία μεγάλης άναπτύξεως και μορφώσεως κλπ.
Η συναναστροφή καταμένεται εις κύκλους. Καί ύπάρχουν
μέ οί συζητούντες περί διασφορών πραγματιών, εις τά όποια
ίβως προην βίβει ή σύγχρονος έλληνική ιστορία, έλλοι δέ
ρίπτονται εις τό χαρτοπαίγιον, αί δέ κυρία καταγιούνται
εις της μουσικήν και ένίοτε εις τόν χορόν. Ήκουσα ένταυθα
μετά χαράς μουσικήν Γαλλικήν. Ή δία Άργυροπούλου έφα-
λε διά φωνής πλήρους χάριτος και γλυκύτητος την λευθο-
δίαν του Μενάλτρ ε' Ας φύγομεν μαζί.» Έξ αυτού μου έδδ-
θη εύκαρία να μάθω ότι αί θυγατέρες του κ. Άργυροπού-
λου έσπουδασαν εις τό ένταυθα γαλλίκων παρθεναγωγείων.

Καί είναι μέν άλλης δει ύψηχες τότε στας Άθήνας γαλλίκων παρθε-
ναγωγείων, που τό διηύθυνε ή γοαία Γαλλίε Βολμεράν, τά κορίτσια
θμος του Άργυροπούλου, Έγγονοι του άδελφού Καρατζά, άνετρόφισ-
σαν και έμωροήθησαν στη Γαλλία. Αί πληροφορία, έπομένως του
Grasset στο σημείο αυτό δέν είναι άκριβείας. Αδτην, λοιπόν, την θην
παρουσιάζαν αί Άθήνα, δταν άνεκροήχησαν πρωτεύουσα της Έλ-
λάδος. Ένα γαλλικά γνομικά λέει : «Η ένγένεια ύποχρέωση.» Καί ή
άνακρίβειες έπομένως τών Άθηνών ως πρωτεύουσας της Έλλάδος, έ-
δημοσίωγης γι' αυτήν ύποχρεώσεως. Ή θύσιες ψυχαγωγικών κέντρων
που πλέον ή ένδεκαήμερη. Καί είναι μέν άλλης δει αί Βασαροί, που
ήσαν μαζί μέ τόν Όθωνα, έφορτίσαν άμέσως εις την άπόστασιν έ-

νός τέτοιου κέντρου, ύδριάντες παρά την Άγιαν Τριάδα, Ερμιον και
άκατοίχτων τότε μέρος της πρωτεύουσας, έξοχικών καφετηριών, στο ό-
ποιον έδωσαν τό όνομα «Πράσινο Δεντρίδι, άλλ' αί γηγενείς Άθηναίοι
δέν είχαν κανένα μέρος στο όποιον να συγκεντρώνονται και γ' άπο-
λαμβάνουν τά καλά τών διασκεδάσεων και της ψυχαγωγίας. Καί επειδή
ό λόγος για τό «Πράσινο Δεντρίδι, σημειώσαμε έδώ ότι στο κέντρον
αυτό είσιχθη για πρώτη φορά ή μπάρσα στας Άθήνας και ότι εις αυτό
έδίνοντο και συναυλία από τούς Βασαρούς, που πολλές φορές κατέλη-
γαν και σέ χορό. Ένοείται ότι ή καινοτομία αυτή έσοκάρισε πολύ τούς
τότε Άθηναίους, αί όποιοι στους έθνωπλαίους χορούς διέκριναν την δια-
φοράν έγκαθιδρομένην στην Έλλάδα. Μερούς μάλιστα σατυρικά πα-
ραρτήματα έκαιτηρήσαν μέ δριμύτητα τό πραξικόπημα μερικών Άθη-
ναίων συζύγων, αί όποιοι είχαν τό θάρρος να δηγήσουν εκεί τά τρωπε-
ρά τών ήμισυ, δη βέβαια για να λάβουν μέρος στη δεικνείαση, άλλα
γ' α να παρακοιούθησαν άπλώς «τους άχρείους εκείνους χορούς,
εις τούς όποιους ό άνήρ περιεστρίγγεν εις τάς άγκάλας και την
γυναικία και περισσότερο ες δαιμονίους.»

Την 15ην Μαΐου του 1885 ό εργολάβος Άθανάσιος Σκωντζόπουλος
άνήγειρε τό πρώτον θέατρον στας Άθήνας, εκεί όπου σήμερον ύφούται
τό κεντρώον κατάστημα της Έθνικής Τραπέζης. Το έν λόγω θέατρον
είχε άμφιθεατρικόν σχήμα, ήτο δέ ξύλινον. Ήδού πώς χρονολογεί τις
έκτοχη εκείνης περιγράφει τό πρώτον αυτό θέατρο τών Άθηνών :
«Τετράπλευρον σανίδωμα, προχείρους συμπληγμένον, έχον
στέγην τόν άττικόν ούρανόν, όποιον κανέν Όδσειον ποτέ. Εί-
σπρήσσο και έπάτες τό κατάχωρον, ένθα έλευθερώως περιφέρο-
ντο άνδρες διάφοροι. Είς μίαν γωνίαν έπόλων ζαχαρωτά.
Πλησιον ίσαντο οι κρατούντες τά φανάρια τινών εκ τών
θεατών. Δεξιή και άριστερά του έδσφορος ήσαν καθίσματα άνε-
σεβάστα και σκηνή κατενάτην της είσοδου, άπάντη των της σκη-
νής τό θεωρείον του Βασιλέως, ύψηλόν και μεμονωμένον ες
περισσότερον, εις τάς τρείς δέ πλευράς του θέατρον σειρά
θεατών διά τούς πληρώνοντας 1.500 δρ. Φώτα άμυδρά, δυ-
σώδη και δυσωδστέραν καθίσταντα την άτμοσφαιραν, έξ
αίτιας του πνέοντος άνέμου. Οι Βασαί, καθήμενοι μέ τούς
πλους εις τάς κεφαλάς, συνωμιούν, έ-
δθίμβουν, εκάπνιζον, έχειροκρότουν, εκραύ-
ζαζον ποικίλα έπίθετα παράδοξα.»

Ό Fickler Muscau, άρ' έτέρου, στις ταξει-
διωτικές του άναμνήσεις, που τις έξέδωσε μέ τό
ψευδώνυμον Hermann, ως έξης περιγράφει την
τάξιν που έπακατοίσε στο πρώτο αθηναϊκό θέα-
τρον :

«Είς ένα από τά θεωρεία — γράφει ό
Γερμανός περιηγητής — διεκρίνετο ή χαριε-
στότερα γυναικία τών Άθηνών, σύζυγος ό-
πουργου, ή όποια, στήριζουσα τό ώραιον
της κεφάλι στο χέρι της, έρέμβασε, ενώ
στό διπλανό θεωρείο ό κλητήρ του κ. ό-
πουργου, φέρων ύπερήφανα τό έρυθρόν
του φέσιον και μέ ήθος Άσιανού μεγα-
στάνος, εκάπνιζε τό υπερίμεγες τσιμπού-
κι του, καταγιόμενος στο να εξακοντίζη
τολύτες καπνού στο πρόσωπο της δεσποί-
νης του, ή όποια ούδόλωσ έφαίνετο δυσνα-
σαχετούσα ούτε από την παρουσιαν του
ύπηρέτου, ούτε από τη βρώμα τών καπνών
του τσιμποুকίου, μέ τό όποιον κάθε άλλο ή σεβασμού θεά-
ματα έκαμεν.»

Αυτό, λοιπόν, ήτο τό πρώτο θέατρο, που άνήγειρε στας Άθήνας,
και που σ' αυτό, μπροστά μέ πνευμάτω άκοροτήτῃ, για πρώτη φορά
έξέτελεσε διάφορα γυμνάσια σπουδίας, όπως έλέγετο τότε ό θίασος,
πλανοδιών Ίταλών σκονιοβατών. Ή έπιτυχία του Σκωντζόπουλου έσο-
κάρησαν την προσοχή κάποιου Ίταλού επαγγελματιού, Γαϊτάνου Μέλν
θνώμια, ό όποιος, ύστερα από λίγο άνήγειρε νέον θέατρον μεταξύ της
πλατείας του Ίεροϋ Λόγου και της δδοϋ Αίόλου, προσωρισμένον, καθός
έλεγε, για την άριστοκρατία. Το θέατρο του Μέλν ήταν έτοιμο κατά
τά τέλη Δεκεμβρίου 1886, όπως δέ τό πρώτο, έτσι μ' αυτό ήταν ξύλινον,
συγκρονημένον όμως μέ τό πρώτο, παρουσίαζε τά πλέονεκτιμητά ότι
είχε στέγην και ύποβόλειον.

«Πρέπει να όμοιογήσωμεν — Έγασρεν ή τότε εκδιδομένη έφη-
μερίς «Έλληνικός Ταχυδρόμος — ότι μεταξού τών άνασανέντων
μέχρι τουδς εις την πόλιν μας θεάτρον, τό του κ. Μέλν είναι
άναντιρρήτως τό έντελέστερον. Τίποτε δέν λείπει εις αυτό,
δφ' όσα καθίσταται τά μεγαλειότερα τών Παρισίων και της Ί-
ταλίας θεάτρα, σκηνά διάφορα, όρχήστρα, έπίδραμος αίδου-
σα, στοαί, δωμάτια, άμφιθέατρον, τά πάντα ως εις τά λοιπά
της Εύρώπης μερη.»

Τό μέ τά Παρισία και τά Ιταλικά θέατρα άμιλλώμενον θέατρον
του Μέλν έγκανισσε σπουδίαΐς Ίταλών σκονιοβατών, στην όποια συμ-
μετείχε και αυτός ό Μέλν, του όποιου θδωμάσιση — κατά τόν τότε
χρονολογάρων — ή άθλητική δύναμις, δι' ό τό φιλόκαλον της Έλλά-

(1) Στο σπίτι του συμπατριώτου του Ζαβριέ έργολενετο ό Grasset.
(2) Ό Ρουέν ήτο προσευτής της Γαλλίας.

δος κοινών έτρεχε σωρηδόν εις τας παραστάσεις του και θθαύμαζεν αυτόν.

Τό θέατρον του Μέλῃ έκαμε έναρξιν των παραστάσεων του την δευτέραν ήμεραν του Πάσχα, συνέχισε δέ αυτός επί έναμιση σχεδόν μήνα, όταν τό κοινόν έπαυσε πλέον να προσέρχεται σ' αυτός, καίτοι ο θίασος άνάστρασε την ατήν επιδειξιότητα εις τας σχολοβοασίας, την ατήν δύναμιν εις τας σωματικώς έξασκήσεις, την ατήν κομνηότητα και την ατήν παντομυκην δεινότητα. Ο Μήλις έκείνη τότε να μεταβάλη τους σχολοβοάτες του θάσου του εις αιδούς. Ένα ώραιο λοιπόν πρωί του 1837, τό νοήμιον κοινόν της πρωτεύουσας αιδουοιέτο ότι την δευτέραν της 4ης Ιουλίου ο σχολοβοατικός θίασος του Μέλῃ θα έκτελούσε την πρώτη πράξιν του «Κουρέως της Σεβίλλιας», ενός των άριστοφανημάτων του περιπόδου Ιταλού Μουσικογράφου Ροσσίνι, όπως έγραφαν τότε ή έφημερίδες.

Και τώρα ως δώσουμε τό λόγο στον χρονολόγο της έπιχειρήσεως: «... Η έσπερα αυτή έφθασε τέλος πάντων ήτον ώραία και ή ήμίτομος και καθαρά σελήνη την έστόλιζεν ήτον άπειρον τό συρρέουσιν πλήθος, ποτέ εις τό κ. Μέλῃ τό θέατρον τοσαύτη πλήθος δέν έφάνη ήνοι, Έλληνες, στρατιωτικοί, έμπουργοί, χωρικοί, Όθωμανοί, έξ όλων των ειδών, έξ όλων των τάξεων άνθρωποι εύρισκοντο, και ή ποικιλία αούτη, ήτις εις κανέν τό κόμοιο μέρος δέν παρουσιάζεται, ως εις συνέλευσιν Έλλήνων, ήτον έξαισία. Τό πλήθος ήρχισε να συρρέη εκ της έθδδωής ώρας και τό παραπέτασμα της σκηνής δέν ύψώθη ειμή περι την ένάντην καθ' όλον τό διάστημα τοούτο έκακτος δυνάται να φαντασθή ποία κίνηση, όποια παραγωγή ένγιετο μεταξύ του πλήθους; ποτέ μόν λογομαχία διά τας θέσεις, ποτέ δέ φόβος μήπως τό θέατρον κρημνισθή, ποτέ δέ και τόλμα άποσπάμενα έκ των στήλων και πίπτοντα επί τών κεφαλών των εις την επιδεδωμένην αίθουσαν εύρισκομένων θεατών, έπέφρον φωνάς καί σαρκασμούς. Τέλος πάντων έν τώ

μέσσω τοιούτου θορούδου, όρχήστρα τις, συσκευασμένη έξ 9 ή 10 όργάνων, μεταξύ των όποιων δύο μόνον βιολιά εύρισκοντο, ήρχισαν να έκτελλή την μουσικήν συμφωνίαν, ήτις προμνηύει την έναρξιν της θεατρικής παραστάσεως (ouverture). Η προκαταρκτική συμφωνία έτελείωσε τέλος πάντων, έν μέσω φωνών και άντεγκλήσεων του κοινου και τό παραπέτασμα ύψώθη. Τότε τό πλήθος έξέφρεσε συμφωνώς έξαφραν άπαντες φωνήν ευχαριστήσεως και έστρεψαν άπαντες τά πρόσωπά των προς την σκηνήν. Πρώτον είδον σκύλον τινά, διαβαίνοντα ήσυχως εκ του άριστερου προς τό δεξιόν μέρος αούτης. Τινές των θεατών ένόμισαν κατ' αρχάς ότι και ο σκύλος άπέτελε μέρος της παραστάσεως, άλλ' άκούσαντες μετ' όλγιον τον γελωτα τον λοιπόν, έννόησαν τό γελοίο του πράγματος και ήρχισαν και αυτοί να γελώσι μετά την διάβαση του σκύλου, έφάνη ό ύπνρητός του κόμητος Άλμαβίθα, άλλ'ά μόλις ήνοιξε τό στόμαχον του διά να έκφέρει τας πρώτας της μουσικής φωνάς, όπότεν ο διαβάς σκύλος ήρχισεν επίσης να ψάλλη γαυγίζων εις τό βάθος του θεάτρου και θέλων φαίνεται να κρατήση την συμφωνίαν του ύπνρητου του Άλμαβίθα.

Και ο χρονολόγος, άπό άνει περιγραφήν της εισόδου του Άλμαβίθα και του Φίγγαρο στη σκηνή και κοιτηή της τέχνης του και της φωνής των — για τί φωνή του Άλμαβίθα έγραψε ότι ήτο ειμικρά εις άκρον, έξαμμιζομένη εις θέατρον εύλιον, εκ της στέγης του όποιου έβλέπαμεν τον ούρανόν με τους άστέρους του και συνοδευόμενη πολλάκις με τά γαυγίσματα των σκύλων, οτινες έξηκολούθουν να διαβαίνον από καιρού εις καιρόν επί της σκηνής, καθίστατο έτι μάλλον μικρά και άδύνατος»

— φθάνει στη στιγμή της εισόδου της Ροζίννας στη σκηνή. «Έίχε πλησιάζει τότε ή στιγμή — έγραψε — καθ' ήν έπρεπε να φανή εις την σκηνήν και ή Ροζίννα την ώραϊαν, την θελακτικήν, την πνευματώδη, την ιδιοτροπον αούτην Ροζίνναν, τις έμελλε να ύποκριθή; Έπεριμένομαεν άνυπομόνωες να ίδωμεν τό πρόσωπον αούτο, άλλ'ά τίποτε δέν είδομεν. Κατ' άτυχίαν τό μέρος τοούτο είχε άφαιρεθή όλον από την πρώτην πράξιν. Ο κ. Μέλῃς έπραξε κατά τοούτο καλώς και δέν δύναμεθα ει μη να έκπράσωμεν εις αούτην την εύγνωμοσύνην μας. Ούτως έτελείωσε τό περιήμιον μελόδραμα» 1...

Μ' όλ' αυτά όμως τό κοινόν ένθουσιασθή από την έκτέλεση της πρώτης πράξεως του «Κουρέως της Σεβίλλιας», έπαυελιμένος δέ άνεκάλεσε τούς...δράστας επί της σκηνής και τούς χειροκρόνησαν ένθουσιασδώς. Σημειώτέον ότι οι σχολοβοατοιοί, οι επωσταθίηται, κατά τας ήμερηίδας, έδίστασαν επί πολύ άν έπρεπε να παρουσιασθούν, γιατί έφοβούτο μήπως τά χειροκροτήματα δέν ήσαν ειλικρινή. Πρώ της έπιμονής όμως του κοινου, παρουσιάσθησαν και ηχρηάστησαν κατασκευαστηνόμενοι. Μετά τό τέλος του μελοδραματικού αούτου πραξιοκομηματος, άφίχθησαν οι Βασιλείς, προς τιμήν των όποιων έδόθησαν δύο επαντομυκικα παραστάσεις. Αι έποστάσεις από την παράστασιν αούτην άνήλθον εις τό ποσόν των 500 διστήλων.

Αούτη ήτο ή πρώτη μελοδραματική παράστασις οτις Αθήνας.

Θ. Ν. ΣΥΝΑΔΙΝΟΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΑ ΟΝΕΙΡΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Τι έπιστευαν οι Άρχαίοι Έλληνες για τά όνειρα. Τα μαντεία και οι όνειροκρίται. Πώς πέθανε ο ρήτωρ Αίλιος Άριστειδής. Η θανάσιμος άφαισιμξς. Τό όνειρο της σύζυγου του Καίσαρος. Πώς τό διηγείται ο Πλούταρχος. Τό όνειρο του Βρούτου, κτλ.

Άπό την προϊστορική εποχή ο άνθρωπος άσχολείαται με τά όνειρα. Η έλληνική Μυθολογία θεωρεί τά όνειρα ως προερχόμενα από τον ίδιο τό Δία. Έτσι ο Όμηρος λέει σχετικώς ότι ο Ζεύς άπέστειλε προς τον Άγαμέμνονα τον «Όυλον Όνειρον».

Ο Ήσίοδος ονομάζει τά όνειρα τέτταρα της νυκτός, ο Εδωρίδης ανελανότερα πνεύματα της Γης και ο Όβίδιος τέτταρα του ήπιου.

Οι άρχαίοι Έλληνες διαφοούν τά όνειρα σε αληθινά ή προφητικά, και ό ψεύτικα.

Ο μάντις Άμφιγάρας ήτήρεε διάσημος έφημερευτής όνειρων. Χιλιάδες έτρεχαν σ' αυτόν για να τούς εξήγηση τά όνειρά τούς. Όποιος δέ ήθελε να μάθη τό μέλλον του από τον περιήμιον αυτόν μάντι, έπρεπε να καθαριστή καλά και κατόπιν να κοιμηθή έπάνω σε δέμα κριαριου, για να όνειρευθή. Άναλόγως των όνειρων του θα έβλεπε, ο Άμφιγάρος θα έκανε τις προφητείες του.

Στη Λακωνία, μεταξύ Οτίουλου και Πέγνον, ύπήρχε μια πόλις διάσημος για τό μαντείο της, οι Θαλάμια. Κατά τον Πανουάνα, πλῆθος κόσμου μαζευότανε και κοιμότανε μέσα σ' αυτό τό μαντείο, για να τούς φανερώση ή θεά των όνειρων, ότι θα τούς συνέβαινε στο μέλλον.

Έπίσης όσοι κοιμόντοσαν στο ίερό του Διονύσου της Άμφικλείας, του σημερινού Δαδίου, έβλεπαν όνειρα προφητικά. Τα όποια τούς έξηγούσε κατόπιν ο ίερέυς του μαντείου.

Κοντά στη Λειβαδιά πάλι ύπήρχε τό Τροφώνειον άντρον, τό όποιο σόζεται ως σήμερα και στο όποιο έδίδοντο χρησμοί σ' όσοις κοιμόντοσαν μέσα σ' αυτό και έβλεπαν όνειρα. Πόην να πέσουν να κοιμηθούν οι πιστοί, γινόντοσαν φοβερές τελετές, ή όποίες έπιένεσαν δέος και τρόμο σ' αυτούς.

Η πίστις των προγόνων μας προς τη δύναμη των όνειρων ήταν τεράστια, άκατανίκητη, άφάνταστη... Πολλές φορές μάλιστα τά όνειρα γινόντοσαν άφορμές παρεξηγήσεων.

Έτσι, κάποτε, ο μεγάλος ρήτωρ Αίλιος Άριστειδής όνειρευτηκε τον Άλοκίτη, ο όποιος του ύπέδειξε να κινή με μξς άραιάξιν 150 λιτρών! Ο Άριστειδής, λοιπόν, μόλις έύνησε, χωρίς να χάνη ούτε στιγμή, ένωσε τις αλείβες του και άφησε να τρέξη όλον του τό άμα κι Έτσι πέθανε από αμοροραγία!

Ο Ρωμαίος αυτοκράτωρ Μάρκος Ανθήλιος, που ήταν σοφός και ένάγροτος, έλεγε για τά όνειρα:

—Οι Θεοί έχου την καλωσύνη να δίνου δά μέσω των όνειρων και των χρησμών την βοήθεια, της όποιας έχου ανάγκη ο άνθρωπος. Ένδειξες του μεγάλου ένδιαφερόντος των Θεών προς έμένα, εινε τό όποιο ύπέδειξεν στα όνειρά μου τά κατάλληλα φάρμακα για τις άρρώστειές μου και ίδιος για τούς Άγγελοσ μου και τις αλιστιλιές μου...

Ο Πλούταρχος αναφέρει, μεταξύ πολλών όνειρων, και τό περίημιον προφητικό όνειρο της Καλιπονρίας, της σύζυγου του Καίσαρος.

Την παραμονή της δολοφονίας του, ο Καίσαρ άκουσε μέσα στον ύπνο του την πόρτα του κοιτώνος του ν' άνοιγοκλείνη με πάταγο τρομαρό. Τινάχτηκε άμέσως τρομαγμένος. Μά δέν είδε παρά μόνο τη γυναίκα του, ή όποια κοιμόταν βαρειά πλάι του και στέναζε κάθε τόσο και τρώαζε με φωνή γεμάτη άγωνία και τρόμο... Σε λίγο έύνησε ή Καλιπονρία. Πελιδνή, με χαρακτηριστικά αλλοιώματα, διηγήθηκε στον άνδρα της ότι είδε ένα φοιχτό όνειρο. Είχε δη πός τον κρατούσε μέσα στην άγκυλιά της κατακρονογγμένο! Κι έπειτα άρχισε να τον παρακαλή, να τον βεβαιή κλαίνοντας, να μιν πάη στη Σύγκλητο, τούλάχιστον έβελή την ήμέρα. Μά ο Καίσαρ όμως δέν έπίστευε στο όνειρο της σύζυγου του. Πήγε στη Σύγκλητο, κι έκει, όπως είνε γνωστόν από την Ιστορία, δολοφονήθηκε.

Άλλά, καθώς αναφέρει ο Πλούταρχος, και ο δολοφόνοσ του Καίσαρος Βρούτος είδε μετά τη δολοφονία στον ύπνο του τό έκδικητικό φάντασμα του θύματός του, τό όποιο του ύφισε συνέντευξι στην πεδιάδα των Φιλίππων. Ός γνωστόν δέ, έπειτ' από λίγο καιρό, ο Βρούτος άποκτόνησε στην πεδιάδα των Φιλίππων, αναφανώνοντας:

—Ω, Άρετή, μόνον ως δνομα λοιπόν ύπάρχεις!

Ο Κάσσιος ύπηγείται διαφορετικά από τον Πλούταρχο τό όνειρο της Καλιπονρίας. Λέει πός είδε ότι γερομιστρηε τό σπίτι της κι ότι τραυματισμένος ο Καίσαρ, οίχτηκε μέσα στην άγκυλιά της.

Ο Κάσσιος επίσης μάς πληροφορεί ότι κι ο Καίσαρ, την παραμονή της δολοφονίας του, είδε όνειρο. τός βρισκόταν πάνω στα σύννεφα και δε άγγιζε τό γέρι του Διός 1...

